

Komunitní péče – úvod po předmětu

BSKO011p Komunitní péče - přednáška

Tematický plán předmětu

BSKO011p

týden	téma	vyučující
1.	úvod do předmětu	
13.9.	Komunita (definice, typy...)	Večeřová
	Komunitní péče (cíl, principy...)	
	Faktory ovlivňující komunitní péči	
	Financování komunitní péče v ČR	
2.	Komunitní ošetřovatelství -	
20.9.	Komunitní sestra kategorie sester, vzdělávání, kompetence	
	Osobnost komunitní sestry	Večeřová
	Role komunitní sestry	
3.	Zdraví a nemoc	
27.9.	Faktory ovlivňující zdraví	
	Základní ukazatele zdravotního stavu obyvatelstva	
	Národní síť podpora zdraví	Večeřová
4.	Edukace a výchova ke zdraví v komunitě	
04.10.	Obsah, náplň, cíle	
	Edukační proces a jeho zásady, metody a formy	
	Sestra – pedagog v komunitě	
	Zaměření edukace/výchovy ke zdraví v komunitní péči	Večeřová
5.	Ošetřovatelský proces v komunitě	
11.10.	Posuzování/hodnocení komunity	
	Diagnostika v komunitní péči	
	Plánování v komunitní ošetřovatelské péči	
	Fáze realizace v podmínkách komunitní péče	
	Fáze hodnocení	Večeřová

6.	Zdravotní a sociální služby v komunitě	
18.10.	Typy péče (primární, sekundární, terciální)	
	Zdravotní služby (druhy, dělení, formy)	Večeřová
	Sociální služby (formy, druhy)	
	Multidisciplinární péče	
7.	Komunitní péče o ženy	
25.10.	Péče o těhotnou ženu	Večeřová
	Péče o ženu po porodu	
	Péče ženu po gynekologické operaci	
8.	Domácí péče	
1.11.	Organizace domácí péče	
	Indikace k přijetí do domácí péče	Večeřová
	Specifika domácí péče	
	Dobrovolníci v komunitní péči	
9.	Rodina	
8.11.	Typy rodin, její funkce	
	Potřeby dětí a dospívajících	Večeřová
	Ranná péče	
	Agrese v rodině, v komunitě, CAN, OSPOD	
10.	Péče o seniory	
15.11.	Specifika seniorského věku	
	Syndromy ve stáří	Večeřová
	Potřeby seniorů	
	Péče o chronicky nemocné (domácí dialýza, DUPV, hospicová péče...)	
11.	Léčebně preventivní péče na pracovištích	
22.11.	BOZP	Večeřová
	dispenzarizace	
	rizika pracovního prostředí	

Kritéria pro ukončení předmětu

Požadavky k získání kolokvia:

- 85% účast na teoretické výuce;
- aktivní participace na výuce;
- písemný test – úspěšnost 80%

M U N I
M E D

Komunita

1. týden

Obsah

1. Komunita

- Definice
- Charakteristika komunity
- Typy komunit

2. Komunitní péče

- Cíl
- Principy
- Faktory ovlivňující komunitní péči
- Financování komunitní péče

Komunita

Slovo **komunita** pochází z latinského *cum* – spolu, mezi sebou a *munere* – darovat nebo z latinského slova „*communitas*“, které má v překladu význam „společenství“.

- **Lidé** - komunita je skupina lidí, kteří žijí nebo pracují společně.
- **Místo** - komunitu představuje jakákoliv geografická oblast, v níž lidé žijí a jsou ve vzájemné interakci.
- **Funkce** - vzdělávací činnost skupiny lidí, kteří se vzdělávají mimo zdi školské instituce.

Komunita je ideální uspořádání lidí, kteří žijí a pracují v dokonalé harmonii.

Komunita je sociální místo, kde člověk může získávat:

- lidskou - emocionální podporu,
- ocenění
- praktickou pomoc v každodenním životě.

Komunita

Společné prvky komunity

- **sdílení společného prostoru** – pobyt na společném geografickém území;
- **sdílení společného času** – být spolu v tomto okamžiku;
- **sdílení potřeb a hodnot** – mezi potřebou a hodnotou je vzájemná závislost;
- **sdílení identity** – vědomé hlášení se ke komunitě, jejím cílům a aktivitám;
- **relativní velikost** – rodina jako komunita versus město apod.;
- **relativní stálost** – složení a trvání;
- **neformální vztahy „face to face“** – komunita založená ve virtuálním prostředí a omezená na elektronickou komunikaci je ze sociologického hlediska značně problematická.

Obecné dělení:

– a) Sociologické

- *Teritoriální (sídelní, ekologická)* - je to souhrn osob, které žijí v určitém vymezeném prostoru, kde vykonávají každodenní aktivity a obvykle tvoří autonomní jednotku (velikost nerozhoduje - obce, sousedství, kraj, stát ...).
- *Zájmová (morální, psychická, spirituální)* – skupina lidí, kteří mají společné zájmy, myšlenky a ideje, lidé se stejným etnickým původem, postižením apod.

– b) Psychologické

- Typ organizace, kde jsou odstraněny vztahy nadřízenosti a podřízenosti, se dosahuje lepší komunikace a spolupráce

Další dělení

– **Terapeutickou (léčebnou) komunitu**

- specifická forma organizace léčebné instituce,
- umožňuje otevřenou komunikaci všech členů instituce včetně pacientů a jejich spolurozhodování a podílení se na léčbě.

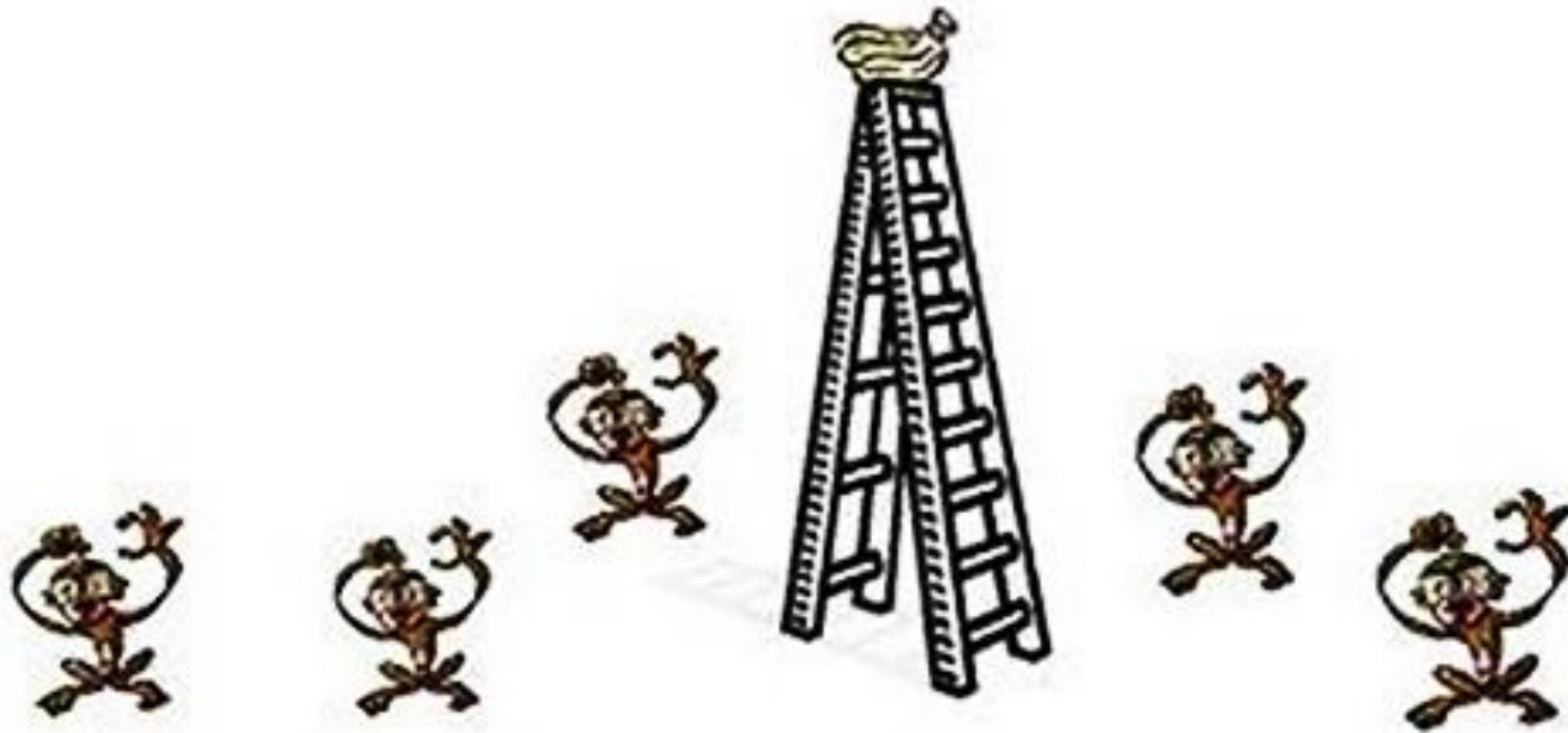
– **Výcvikovou komunitu**

- zaměření na sebepoznání,
- nácvik nezbytných dovedností (komunikace apod.),
- postojů

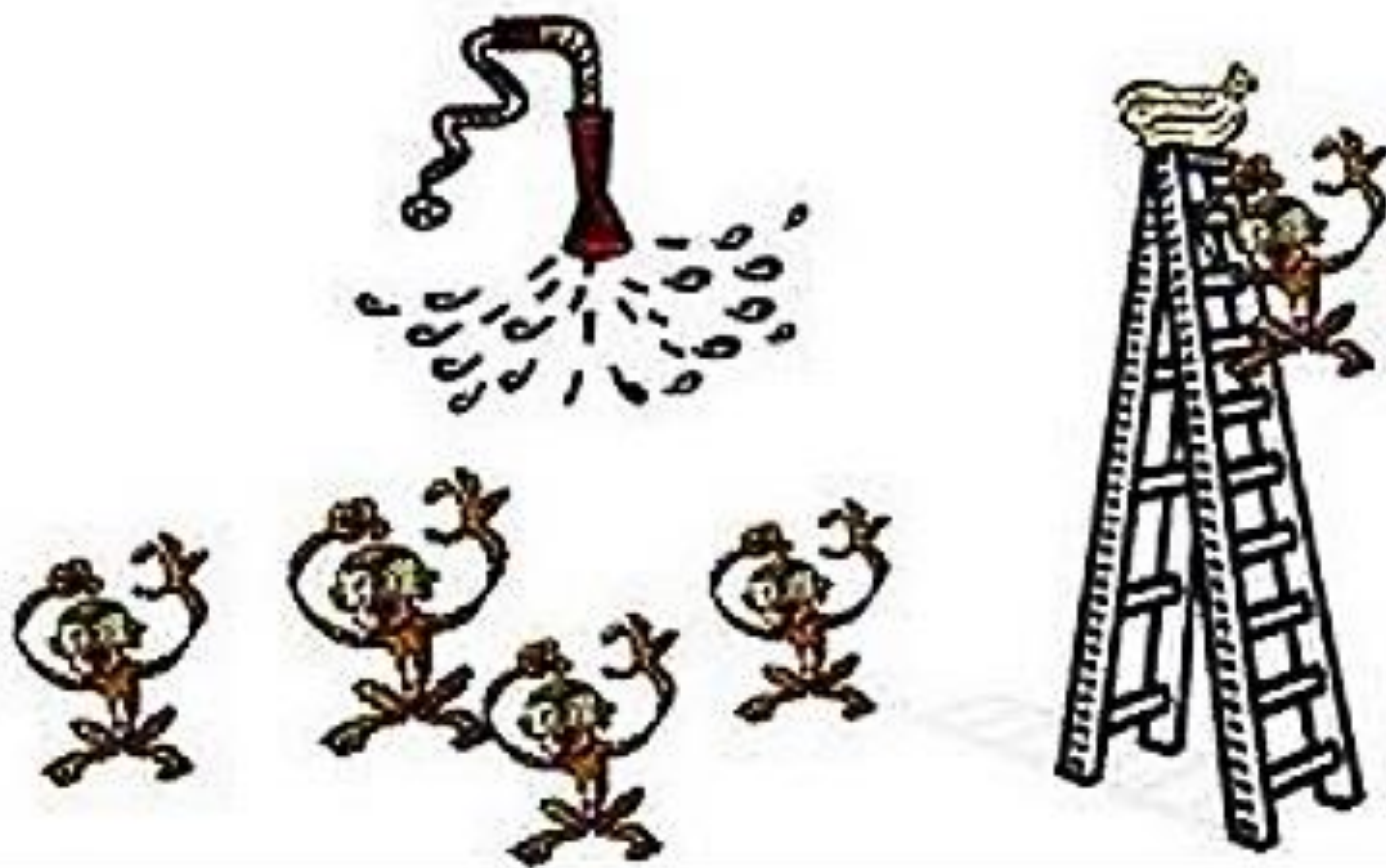
Komunity, sounáležitost, identita

- Komunitní příslušnost **je životní potřebou člověka** (rodina, školní kolektiv, pracovní kolektiv..)
- Komunity je pro jedince **přitažlivá podle uspokojení jeho potřeby a očekávání.**
- Může vzniknout **fixace na komunitu.**
- Příslušnost k určité komunitě se projevuje **sociálním chováním v interakci s ostatními členy.**
- Každá komunita má **vlastní systém norem a kritérií** (požadované nebo očekávané chování)

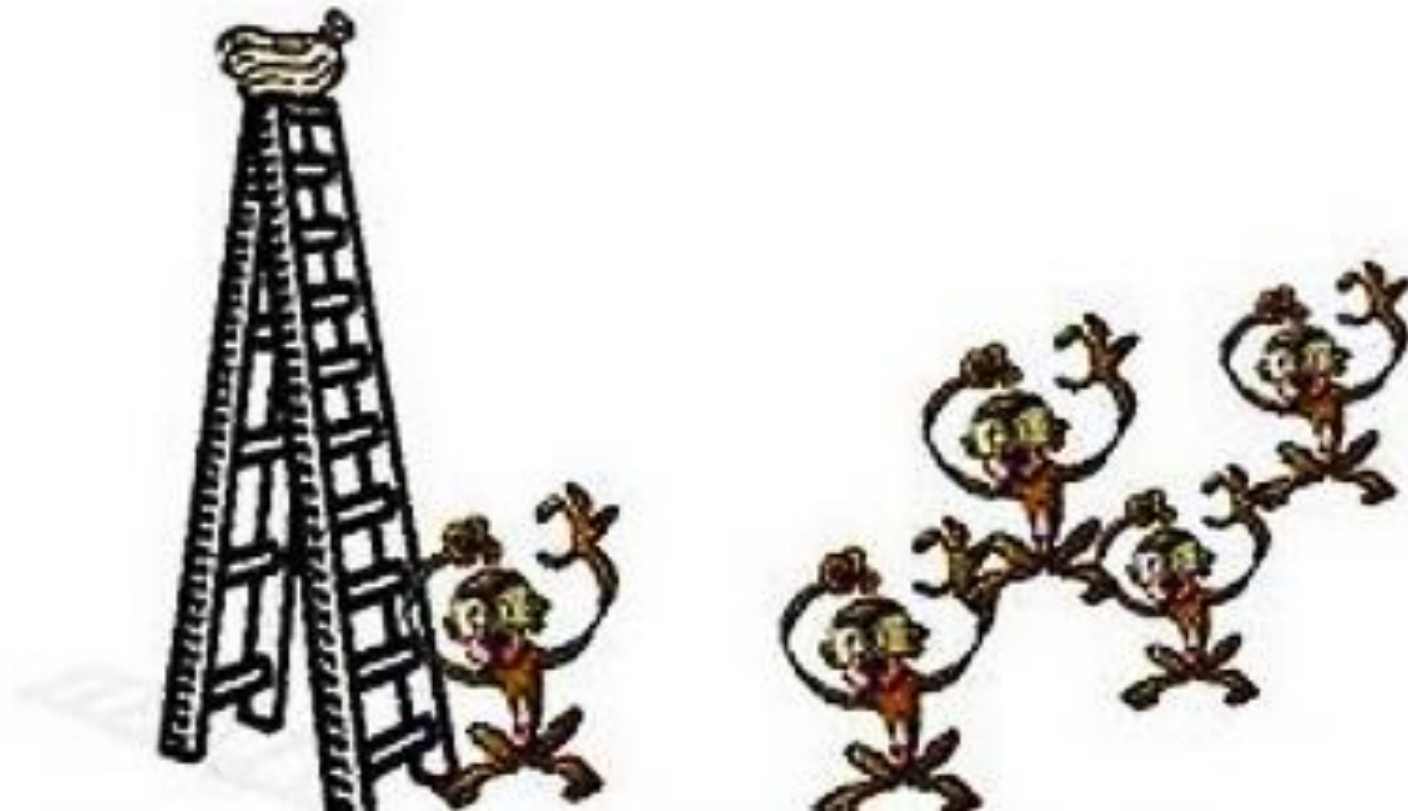
Skupina vědců umístila 5 opic
do klece a doprostřed dala žebřík s banánem
na vrchu.

Pokaždé, když opice lezla na žebřík,
vědci pokropili ostatní opice
studenou vodou.

Po chvíli, pokaždé když opice lezla na žebřík, tak ji ostatní zmlátily.

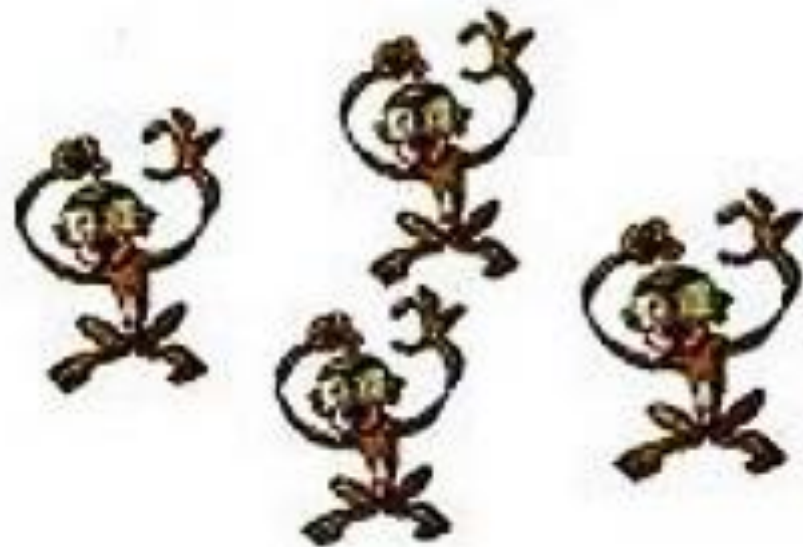

Po nějaké době se žádná z opic neodvážila
vylézt na žebřík nehledě na pokušení

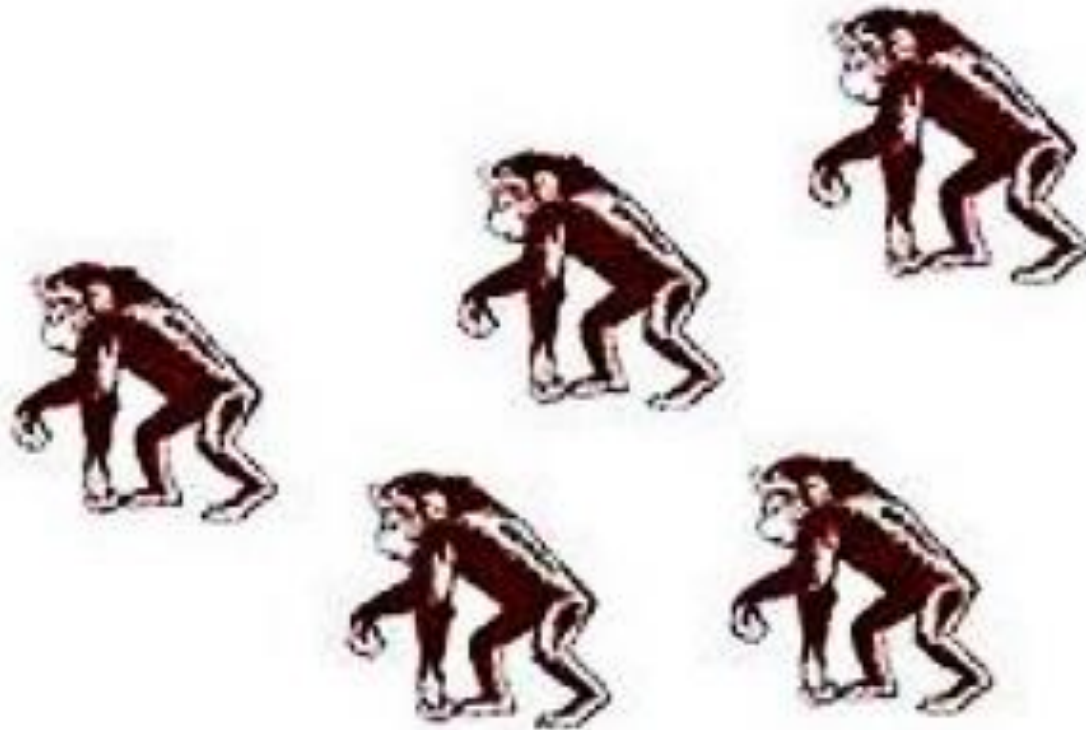
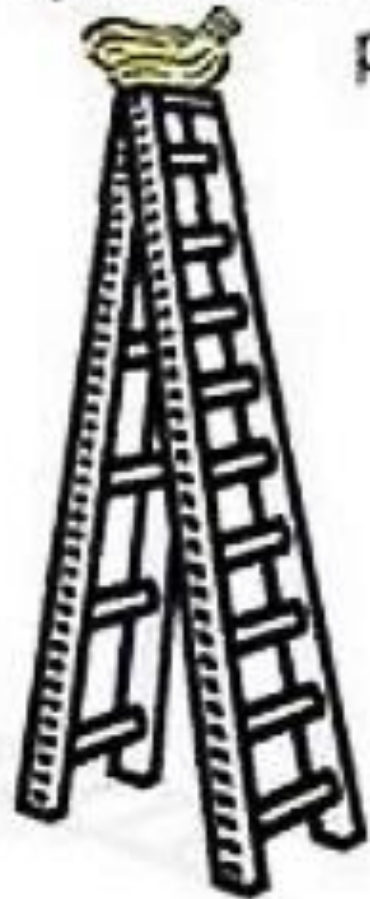

Vědci se rozhodli nahradit jednu z opic.
První věc, kterou tato nová opice udělala byla,
že lezla na žebřík. Ostatní ji okmažitě zmlátily.

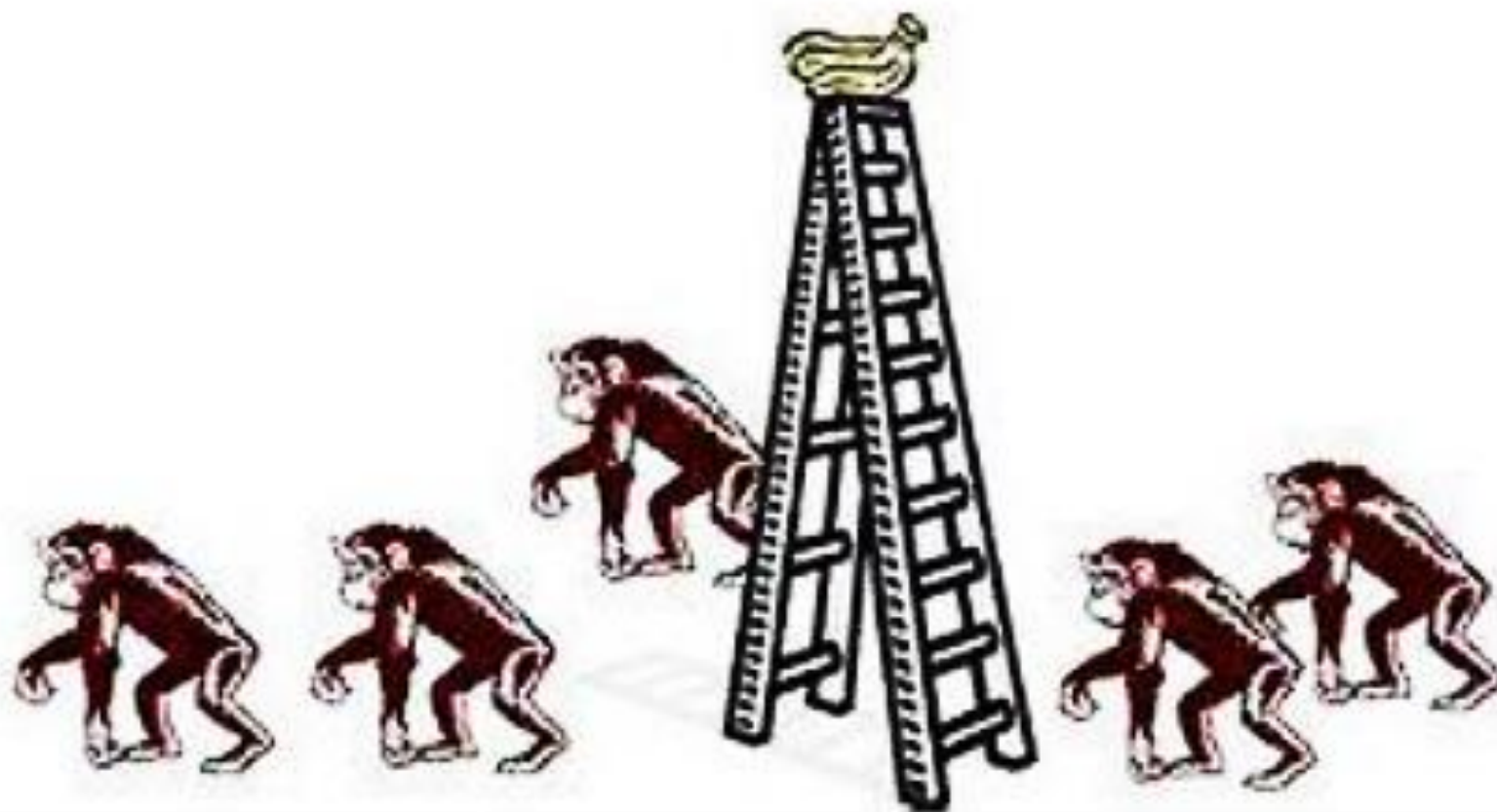
Po několika výprascích
se nový člen naučil, že
nemá lézt na žebřík,
aniž by ale věděl proč.

Druhá opice byla vyměněna a objevilo se to samé. První opice se přidala k mláčením druhé. Třetí opice byla prohozena a opakovalo se to samé (výprask). Čtvrtá byla nahrazena a výprask se opakoval a nakonec pátá opice byla nahrazena.

Co zbylo je skupina 5 opic, které přesto, že nikdy nebyly trestány studenou vodou, pokračovaly v mlácení opice, která se pousila vylézt na žebřík.

Pokud by to bylo možné a my se jich mohli zeptat,
proč mlátí všechny ty, co se pokusí
vylézt na žebřík, odpověď by nejspíš byla:

“Já nevím - takhle to tu prostě chodí”

Připadá Vám to povědomé?

Nepromarněte příležitost sdílet toto s ostatními,
protože by se mohli sami ptát,
proč pokračujeme v dělání věcí, tak jak je děláme,
když je tu jiný i jiný způsob.

Společná východiska komunity:

- **Sdílení společného cíle** – (sdílí společné obtíže, má společné problémy i nepříjemné zkušenosti)
- **Růst sebeúcty a sebedůvěry** – individuální posílení, při interakci může být *pomáhajícím nebo kterému je pomáháno* (zpětná vazba).
- **Příležitost ke změně** – změnit postoje, pocity, příležitost k učení. Dovednosti mohou být nacvičeny v bezpečí komunity.

Typy komunit

- **Terapeutická** (specifická forma komunity podílející se na léčbě duševního i tělesného zdraví)
- **Sdílející společný problém**(komunita sdružující lidi s problémem zdravotním či sociálním (bezdomovci, narkomani, nevidomí atd.)
- **Reciproční** (cílem je **vzájemná pomoc mezi členy** – svépomocné skupiny)
- **Morální** (psychická) (založená na duchovní vazbě na základě původu, víry, hodnot)
- **Ekologická** (sídelní) (komunita obývající společný prostor)
- **Výcviková** (zaměřená na získání dovedností a znalostí)
- **Zájmová** (komunita se společným zájmem – aktivitou...)

Komunity:

VÝHODY

- 👍 zdroj podpůrné síly
- 👍 podpora při sociální změně
- 👍 možnost výměny informací, zkušeností
- 👍 motivace
- 👍 zážitek, že někdo pomohl
- 👍 vědomí vlastní prospěšnosti

NEVÝHODY

- 👎 útlak těch, kteří mají nízké sebevědomí
- 👎 manipulace
- 👎 obava se projevit

Komunitní práce

- Komunitní práce a organizování komunit je profesionální aktivita, která umožňuje lidem společně řešit vlastní problémy. Komunitní pracovník – organizátor komunity jen umožňuje vznik rozvojových procesů, ale sám je neinicuje ani neřeší. Znamená to především:
 - Mluvit s lidmi a vytvářet aktivní skupiny.
 - Odborně zkoumat situaci, nebo využívat existujících znalostí.
 - Hledat společná řešení s lidmi z aktivních skupin.
 - Společně řešit problémy a zapojovat do aktivit další lidi.

Cíle komunitní práce

Cílem komunitní práce je ovlivňování sociálních změn prostřednictvím analýzy sociálních situací a formování vztahů mezi rozličnými skupinami daného celku, tak aby tento celek sám dospěl k realizaci žádoucích změn.

- Cíle komunitní práce jsou následující:
 - studium sociálních potřeb a problémů lokality (komunita definuje společné cíle a potřeby)
 - zpracování návrhů řešení potřeb a problémů (komunita určuje proces a postupy)
 - zajištění podpory pro navrhovaná řešení
 - integrace všech dostupných prostředků komunity k realizaci projektu (komunita se aktivně podílí na řešení)

Fáze (etapy) komunitní práce – aktivní kroky:

- **Monitoring** - porozumění komunitě , sociálním problémům (průběžné sledování, odhalení problémů a získání informací, sběr a vyhodnocování informací).
- **Porozumění** a propojení systému služeb v komunitě.
- **Výzkum a analýza, příprava intervence** – zásahu – na makroúrovni (využití výzkum – dotazník, expertní rozhovor aj.).
- **Projektování, rozvoj intervenční strategie** (navržení projektu, cílem odstranění nebo zmírnění problému
 - identifikace problému lokality, cíle projektu, zdroje, které budou při jeho realizaci využity
 - konkretizuje (plán, - problém – cíl - výsledek).
- **Výběr** vhodné **strategie** a vhodných taktik (metod, technik).
- **Implementace** (provedení, uskutečnění) – jde o vlastní činnost.
- **Hodnocení** – evaluace (hodnotící výzkum) uskutečněné intervence – přinést informaci o efektivitě daného programu.

Organizace rozvíjející postupy komunitní práce:

- Komunitní nadace <https://www.komunitninadace.cz/>
- Komunitní koalice <https://msrk.ecn.cz/>
- Organizace zaměřené na komunitní práci v sociální a zdravotní sféře
- Organizace zaměřené na účast veřejnosti v přípravě rozvojových plánů
- Organizace zaměřené na ochranu životního prostředí
- Informační a kulturní centra
- Organizace přímo zaměřené na rozvoj dané komunity
- Komunitní školy
- Komunitní akce – rituály

Komunitní péče

Komunitní péče je službou společnosti.

- Jedná se o spektrum zdravotních, sociálních a dalších služeb, poskytovaných nemocným a zdravým občanům, rodinám, skupinám určité komunity (geografické, etnické).
- Zahrnuje kromě služeb zdravotních a sociálních i vzdělávání, dopravu atd. pro skupiny na okraji společnosti (hendikepované, duševně nemocné, seniory atd.),
- Komunitní péče opakem institucionální péče.

Komunitní péče je péče o zdraví populace v komunitě - mimo nemocnici

- **system státních i nestátních služeb** - dostupné členům komunity
- péče **poskytovaná členy komunity** (svépomocný charakter - sousedé, rodiny, různá neformální společenství).
- Je zaměřena:
 - 1) na péči o nemocného člověka v domácím prostředí
 - 2) na prevenci, upevnění a podporu zdraví
 - 3) na edukaci populace v péči o své zdraví
 - 4) na zvyšování odpovědnosti každého občana za své zdraví
 - 5) na odhalování potřeb jedince a poskytnutí pomoci (poradny, střediska ...)

Obecné principy komunitní péče I.

- propojenost služeb
- fyzická dostupnost zdravotních a sociálních služeb
- časová dostupnost péče
- návaznost péče
- individuální přístup
- možnost výběru služeb
- efektivní využití nákladů

Faktory ovlivňující rozvoj komunitní péče

- Nedostatek financí.
- Stárnutí populace.
- Rozvoj techniky.
- Rozvoj informačních technologií.
- Změna struktury rodiny.
- Nárůst uživatelů komunitních služeb.
- Chronický nedostatek sester.

Financování komunitní péče v ČR

- ze státního rozpočtu;
- z prostředků krajů, měst a obcí;
- na základě přímé úhrady ze strany klienta;
- na základě dobrovolného pojištění klienta;
- z prostředků podniků (odvody pojistného, financování závodně preventivní péče);
- z prostředků charitativních organizací (dary, granty).

Financování komunitní péče v ČR

ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

- vychází ze Zákona č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění. Je povinné pro všechny osoby s trvalým bydlištěm na území České republiky a pro všechny pracovníky v pracovním poměru u zaměstnavatelů se sídlem v ČR.
- Je garantováno státem a je založeno na principech solidarity, tzn., že výše pojistného závisí jen na výši příjmu, ne na zdravotním stavu - t. č. 13,5% z hrubé mzdy.

Financování komunitní péče v ČR

DOBROVOLNÉ POJIŠTĚNÍ

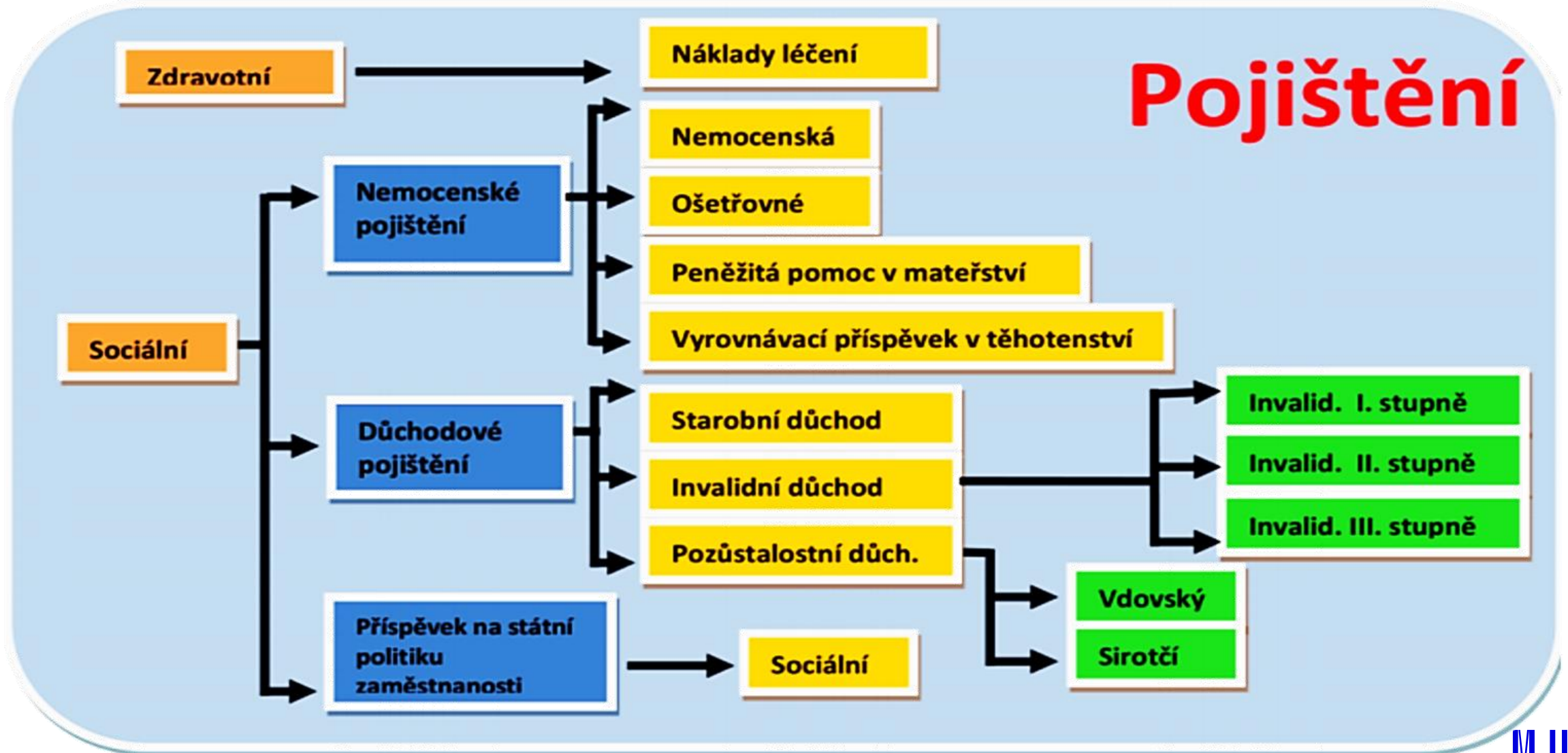
- Úrazové pojištění
- Životní pojištění
- Pojištění odpovědnosti

NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ

- Nemocenské pojištění
- Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství
- Podpora při ošetřování člena rodiny,

DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ

Financování komunitní péče v ČR

Financování komunitní péče v ČR

DÁVKY PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

- Při péči o zdravotně postižené osoby lze podle Zákona 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením čerpat tyto dávky:
 - **příspěvek na mobilitu**
 - **příspěvek na zvláštní pomůcku:**
 - úpravy automobilu
 - stavební práce
 - pomůcky usnadňující pohyb
 - pomůcky pro zrakově postižené pomůcky pro sluchově postižené

Závěr

Otázky

1. Definujte komunitu.
2. Jaké jsou společné prvky komunity?
3. Jaké znáte typy komunit?
4. Definujte komunitní péči.
5. Co je cílem komunitní péče?
6. Jaké jsou obecné principy komunitní péče?
7. Které faktory ovlivňují rozvoj komunitní péče?
8. Jaké jsou možnosti financování komunitní péče?